

دُعا راءِ کِسْفِ

ملوک: ۱۰۷-۱۰۸-۱۰۹

وفاقی حکومت و بانگ وزارت نصابی پیر و ملک گوں

بلوچی اکیڈمی کوئٹہ

کہتیں ماٹ

گل زمین قصو

عبدالرحمن غور

گند و چد کندخ
آغا میر نصیر خان : عزیز محمد بھٹی
ماجی عبدالقیوم پورچ : اوزر سہدی

بلوچی اکیڈمی کوئٹہ

کلیں حق پہ بلوچی اکیڈمی کوٹہ

بلوچی اکیڈمی - کوٹہ	چھاپ کنوڑ
قلات پرنٹنگ پریس - کوٹہ	چھاپ جاہ
۱۹۸۲ء	سری وار
یک ہزار	لیکڑ
۴ روپے	بہا
محمد عارف	کتابت

مکہ میں مات گل زمین، قصو

دُغارِ قصو

اے گل زمین کہ ایشی ءِ را دُغارے گُشتت او دُغار
 کہ ایشی ءِ چھکا ما آباد استوں چہار ارب سال کہن ہیں۔
 اے چھوں ٹھنہ او ایشی ءِ اصلیت پھے ہیں اے بازیں
 دیگر او دراڑیں قصو ہیں۔ ایشی ءِ را ایذا داستان ءِ ڈول
 اشکنا عینہ۔

اللہ تعالیٰ ءِ اے دراڑیں جہان ءِ دکائینت (مان
 دہمی مزین چھروغیں استارانی ڈول ءِ مے گل زمین۔ دُغارے،
 روشن ءِ نظام ءِ یک مزین چھروغیں استار (سیارہ) ہیں۔
 او دہمی چھروغیں استارانی بھیرا بھہ ءِ (روشن ءِ) چہاریں گرہاں

چھری - ایشی ء اولی جون و شکل ء باروا چھئے ٹھوک مشہورین
 مگہ سائنس ء علم ء زائیکاراں اے یک خیال ء سرا تپاک گھنڈ
 کہ سری دھکے سے ڈغار ء جون و شکل موجودتیں جون و شکل ء
 ژہ باز زیات تر آت - ایشی ء ماں ہمکھر گیشن دے استت
 کہ آں ڈغار ء رخ بیٹن ء پھد پھوک بیٹنغت - ہے سبب
 ایشی ء گرمیں حرارت دے باز کم ات چھی ء وخت زیات
 بیٹہ او پھدا کم پیشہ - بے ڈول ء اے ڈغار ساہارانی نزدیک
 ء باروا آباد بیٹہ -

ڈغار ء مستری شکل و جون ء باروا سائنس ء علم ء یک
 عالم واژہ کارل او ڈنبار، وتی یک کتاب دی ارتھ ء ماں لکھتہ
 کہ اے کئی جہان او ڈغار، اے ہر دو میں نانی بیٹن ء خیال
 و فکر ء ماں اے ٹھوک ء سراتفاک این کہ آں یک اولی
 و اصلی این چھوڑین استار کہ آہنی ء ژہ ڈغار ء شکل جوڑ
 یعنی آت استار و بھڑانی گچھا ء - ژہ ، گرمیں دنتر و متر ء
 شکل ء جتا بیٹہ ، پچھے کہ ایشی ء ماں باز دھریں ء گیس دی

ادارثاں آہنائی ءِ ثرہ در کھیٹو شتفاں اد ہے ڈول ءِ چھی ٹے
 حالتاں بھدا ساڑتھ بیٹغ ءِ رند ءِ موجوتیں جون د شکل ءِ ماں
 جوڑ بیٹہ۔

ڈغار ءِ تروتاب

سری سری ءِ یونانی او اسلامی زمانہ ءِ سائیں
 ءِ گلئیں زانتکاراں ڈغار ءِ جہان د کائیئت بنجاہ (مرکز) گشتت
 او گلئیں مزین چھروخیں استاراں ، روش (سمجھ) ماہ ، سربخ زہرہ
 او چھروخیں استاراں او کسائیں استالان ءِ ڈغار ءِ پہار گروہ
 چھرخ ءِ خیال کھیتش، اے خیال د فکر ءِ باردا آہنائی چھی ٹے
 ظاہری پرخ ثبوت دے درکار نئے ات پچھے کہ آن دن چھماں
 گوں ہے رنگ دیستن او دٹی چھم دیستی ٹھوک ءِ چھکا اعتبار زکھنغ
 پرخ سبب نے ات۔ علم ءِ حقیقت ءِ ثرہ اے یک مزین ڈوہ
 ات پچھے کہ حقیقت ، مان ڈغار جہان دکائیئت ءِ بنجاہ (مرکز) نئے
 بلکن اے مزین جہاں ءِ اندر ءِ ڈغار ، یک کسائیں شے این
 جہان ءِ بنجاہ مرکز بیٹغ تہ یہ سکین ، ڈغار تہ مے مزین روش ءِ

نظام شمسی، دے بنجاہ (مرکز) نئے ان بلکن آں ہاں لوہ مزین
چھردھیں استاراں ءِ ژہ یکے استن ہاں کہ روشن ءِ ر (سجھو)
چہاریں گژداں چھرتیاں، گہ صد ساہا ءِ ژہ دُنیا ءِ کھتیں پڑہیں
مژدمان دُغار ءِ، جہان دکائیئت ءِ بنجاہ (مرکز) اُتخ چھکا ءِ
پہ یہ خیال نساں ہے دخت ءِ تک ءِ کہ ملک پولینڈ ءِ یک
سائیس ءِ عالم داژہ مِٹر کوپر یٹس، ءِ اے خیال ءِ رارو کھتی۔
گژدیں چھی سٹے روش ایرشتی ءِ ملکانی عیسائی مِٹر گژداں ءِ دو صد
سال ءِ تک ءِ داژہ مِٹر کوپر ءِ، زمین ءِ چہراو چترغ ءِ خیال
رانہ منتشن اداے خیال ءِ گشوخال د متو خان چھکا ظلم
کھتیش گہ دخت پڑ کہ ایثانی بہت د تحت ءِ اشته ہے
خیال ءِ دُستی و راستی عالم چھکا ظاہر ہمیشہ ہے حد ءِ تک
کہ مرثی اے خیال سائیس ءِ مزین قول و گپتاراں ءِ ژہ
یکے انت

دُغار ءِ چترغ ءِ وھد و پاس | ۱۵۲۲ء ءِ ماں سری دھک داژہ

مشر کو پر نیکسن ء ملک دوم ء عیسایان مزین دینی عالم زانکار
 پوپ ، او آہنی ء دربار ء مژدمانی اگا ، ڈغار چھترغ او چہرہ
 خیال د مسفلہ ء چھکا گشتانک ء دائی ۔ پوپ باز دوش بیشو او
 اے خیال ء را علم و حکمتہ ء دنیا ء مزین و جوان این کار
 ڈستی ء او پھدا واژہ مشر کو پدہ ء ڈغار چھترغ و چہرہ ء خیال
 ء مسئلہ ء حقیقت ظاہر بیٹخ ء پھدہ ہے فیصلہ کھتیش کہ اے
 مزین جہان و کائینت ء دہمی ہست مزین چھروغین ستاران
 ڈول ء ڈغار دے شف دروش بیخی شکل و صورت ء یک
 دائرہ ء ماں رروش ء (سجد) چہاریں گرہداں پھریاں ۔ ایشی ء
 دو حالت این ۔ یک ء را محوری چہر (محوری گردش) گشتت
 او دہمی ء را مدار ء (مداری) چہر گشتت محوری چھترغ و چہر
 (محوری گردش) ایش این کہ ڈغار دئی مُقین تُوذرتی دگ و راہ ء
 رروش ء دیم ء بیت و چہار کلاک ء ماں یہ دھک روایرشتی
 ء ژہ رروش ہکتی ء کند ء چہر و چھترغ کھنت ۔ او چھو کہ ڈغار
 پُ رروش و شف ء ماں یہ دھک چہر کھنت ہے سبب ء

ایشی ء را محوری چہرغ (محوری گردش) گشتت۔ اور سالیانہ مدار
چہکا گردگاپ (مداری گردش) ایشی این کہ ڈغار، مدار ء ارضی ء
چہرٹ ء روش ء گردگاپ یک معینی این۔ بچھے کہ مادے
ایشی ء مدار گشوں۔ چہرٹ اور زورر آنگی نینغ ء شہ۔ رو ایشی
تاں چہرٹیں یہ دھلا گردگاپ کھنغ ء پھد ۲۶۵ روش اور
شش کلاک ماں کھانت۔ ڈغار ء اے گردگاپ ء سالیانہ
گردگاپ گشتت۔

ڈغار ء جون و جسد۔ ماں اے گل زمین ڈغار ء یک باز کرتی
بہر ء آباد اول ہے خاطر ء ماں ایشی ء جون و جسد ہاردا
جوائیں فکر و خیال حکم کھنغ نہ خنت۔ ڈغار اصل ء ماں
پٹ ڈول ء گدغ ء نہ کھٹ گہ حقیقت ایشی این کہ ڈغار
گڑد (گول) این۔ پھدا دے اصل گڑد (گول) اسنے ران ممکن
و قطب ء نینغ ء بلج سہی، این۔ اور زورر آنگی اور ایشی
نینغ ء زندانت۔ ڈغار ء جون و جسد باز مزن این ایشی

قطر رو ایرشتی ء تاں رودر آنگی ء خط استوائی ء سرا بیت
 ہزار نو صد و بیت و شش میل این او ڈکھن و قطب ء سرا
 بیت ہزار نوہ صد میل این ۔ ڈغار ء جہلی ء کچھ رقبہ (نوزہ
 کروڑ ہتھاد لکھ مربع میل ء کاس این ۔

ڈغار ء گرد (گول) ایٹخ ء باز ثبوت انت ۔ ایشی ء گرد ایٹخ
 سبب ء کل روٹے زمین ء سرا روش ء در آٹخ و ایر روغ ء
 چھی ٹے جتا جتائیں دخت این ۔ رودر آنگی ء نیٹخ ء اول
 در کھیٹ رو ایرشتی نیٹخ ء پھدا در کھیٹ ۔ اگہ ڈغار سخت پیش
 تہ سجویں ڈغار ء پہ روش ء در آٹخ و ایر روغ ء یک
 دخت بیت ۔ دہمی ایش این کہ موجتیں زمانہ ء ماں قطبین ء
 را گراب ء ترا گذرغ ء آہکہ اگہ ڈغار ء قطبی او ڈکھن ء
 بہر گرد (گول) این ۔

ہے گلیں ٹھوک ء ترہ معلوم بیٹہ کہ اے مئے ڈگار، روش
 (بجھ ء) چہار گرد ء چھریٹ او ایشی جون و جسد گرد این
 او ایشی سرا عجب عجبین شے موجت انت ۔

مزین براعظم او مزین جھنگل و بیلہ | اے مزین گل زمین و آبیت

ہنداں ہر کہنے جیشہ - ہر بہر و را براعظم گشتت - اے بہت بہر

آنی نام ایش انت - براعظم ایشبا؛ براعظم یورپ، براعظم افر

براعظم آسٹریلیا، براعظم انٹارکٹیکا، او براعظم قطبی و ٹو کہنی امریک

اے کھیں براعظم آنی سرا مزین مزین کوہ او ٹوکر انت

و کلاں ترہ بڑیزیں مل کوہ ایورسٹ انت ایشی و بڑی

فٹ انت او اے کو ان لان و مزین مزین کھدو

انت او مزین مزین آن ریح دے است انت -

کھدوے براعظم آنی لان و بڑیزیں جھنگل و بیلہ

استنت - ایشی و ماں افریقہ و مزین جھنگل ملایا او

مزین جھنگل و بیلہ تعریف لائق انت - جے پیمانے

تہار سترین ساہار استنت بزاں مزار، پگنگ، پھیل

گنڈا و ڈول و دستر استنت -

دغار و جھمٹ بند و آن بستعین علاقہ دے

اے ڈغار لاف ء مزی مزی دھند (چیل) او گرم دے
 است۔ ہے دھند او گرم آنی بسلتیں آن بہنت او
 مزی مزی دریاب آن شکل جوٹ بیئت او پھدا تیابانی زانی
 تہا کھفت۔ اے دریاب دکانی گیاب این ڈغاراں سر سوز
 کھناناں۔ او ملک و ڈیہاں آباد کھناناں ہے دٹا انسان ایشی ء
 ترہ فایده زیریٹ۔

ڈغار ء ترخیں پٹ | اے مزی ڈغار ء چھکا رتخ
 مزی مزی بہر دے انت۔ ہے دنیا ء کلاں ترہ مزی ترخیں
 پٹ صحرے اعظم گوپی انت کہ آن قطبی ایشیا ء لاف
 ء انت۔ ایشی ء پھراغی ۳۵ لکھ مربع میل انت۔ اے
 پھراہیں ترخیں پٹ سراسر و چہار صدفت ء تاں رتخ
 استت اے علاقہبانی تہا چھوٹین رتخ دے نئے این
 بلکین خزائے درشک دے استت۔ ہاں ہند ء کہ آن استیں
 درشک و دسی بیفانت۔ ایشی ء را "نخلستان" گشت۔ دنیاء

نامداریں رنجیں پٹ ایش انت ملک عرب ۽ رنجیں پٹ ،
 گوپی ۽ رنجیں پٹ ، راجپوتانہ ۽ رنجیں پٹ ، او تھر پارکر ۽
 رنجیں پٹ گل استنت ۔ بازی رنجیں پٹانی لاف ۽ پسرول
 و گیس ۽ چمگ ہم استنت ۔ اے انسان ۽ باز ضرورتاں پھیلو
 کھنت ۔

ڈغار ۽ ڈھکو خیں دولت | کہیں ڈغار حارخ ۽ ڈڈوئے نئے

انت بلکن قدرت ۽ ایشی ۽ لاف ۽ گنجیں دولت ۽
 گنجیں بڈی ڈکھی انت ۔ اُلبت کھاڑے وخت ۽ بازی دولت
 و مڈی پسرول و گیس ۽ شکل ۽ ماں او ہندے ۽ کولا ،
 مرمری سنگ ، تھنگو ، زر ، کٹ ، جست ، او آہن ، ڈریں
 بے بہائیں گنجیں دولت استنت ۔

زر ۽ بُنی دولت = سری دھکھ ڈغار ۽ سرا پنچوئیں دخت
 دی آختہ کہ ایشی ۽ لاف ۽ زندغیں پنھی ٹے نئے ات ۔ ڈغار
 وئی گردکاپ سرا چھریت او بیست بہار کلاک ۽ مال وئی

یک چہر (چکڑ) پھیلو کھنت۔ ڈغار ء اے تروتاب ء سبب
 دینائے مکھیں ملک ہواں کہ اے مکھیں گل زمین سرا استنت
 او کلین کوہ و زردے ایٹاں گوں چھرت۔

ایدا ہرچی کہ استنت سنگ آئی ڈول ء بے ساہ استنت
 وختے کہ ساہار ودی بیشت۔ اے کلین ساہار محشکین ڈغار سرا
 آخ ء پیش ء زرع لان ء رہت تنت۔ حشکین ڈغار ء
 سرا ساہارانی آخ ء پیش ء کوہ و گیاباں او پٹ استنت۔
 او ایٹانی چھکا سوزیں ریم و کاہ ء نام دے سنے ات چھڑوئیں
 زرد (سندر) لان ساہارانی لون وختے دور باری ء گوں بازیں
 ساہار زرد لان ء در کھنت او دریابانی دشین آن ء تہا
 استگنت۔ او کھڑدے ساہار پٹ و گیابانی تہا نندونیاں ء وئی
 زند ء ٹھائنت۔

مئے ڈغار زیاتاں زیات آباد ہیں۔ بازیں ملک ہنچو دے
 استنت کہ ہماں ہند ء ڈغار ہمکھردان ودی نہ کھنت کہ کلین مبلوق ء
 سجوئیں سال ء روزی پھیلو بیٹ۔ اے دے یک حقیقت ہیں

کہ مڈرمانی آبادی ریش پہ ریش ددھائنت - ہے سبب و ثرہ
مہلوق و سبے وسی و ذری کشت و کشار کار کھنغ و انت۔
ڈنا - و کھشار و سراجہ شاک بیث تہ اے معلوم بیث
کہ کھیں جوائیں سوزی او سوز چاری معمولی و تہنگی بوٹوال
و ذی کھنغ بیث۔

مگ امریکہ و ماں ہنجوئیں بازیں نزد جاہ انت کہ اوداں و ناگل
آنی دیوان و ماں باعزانی، کردسانی اوینش و گرانڈان جواں تریں نسماں
رکھنغ و باردا ڈس و پھول بیث۔

زر و ثرہ بازیں چھی تے حاصل کھنغ بیث۔ کسانیں او مزین پھیانی
گرغ و ابید کہ اے یک محکم مزین واپار این، کھڑدے ٹکاں ماں
زر و ثرہ و راغ دے حاصل کھنت مگ جاپان و ماں ٹکین
وراغ و کاس نیم حصہ زر و ثرہ حاصل کھنت۔ زر و مزین
پھیان او جھینکا پھتی و بارواتہ کھل زاننت کہ اے و راغ و
شے آنت۔ مہلوق ایشی و ورننت دے او ایشی و روغن و دی
کھشنت۔ اے روغن نادراہیں مڈرمانی جان جوڑی و پے کارونت۔

مگہ اد داتہ " ویڈ " نام ء یک نژی بونی ء سجومیں سی وٹیں ء
 زبہ ء زہ کھشخ او ورغ بیٹ - بلکن ایشی ء زہ بوڑ او دشی
 دے محابیتت - جاپان ء اید ملک چین او ملک فلپائن ء وٹان
 سراآبار مژوم دے نژی ویڈ " ء ورغنت بلکن آہانی بازارانی
 تبا ایشانی انبار ات۔

ویڈ، زبہ ء نامداریں بولون اے زبہ کدھی ووت ء
 کسانیں کومانی نیام ء ودی بیٹ - ملک فرانس، سکاٹ لینڈ، او
 ملک ناروے ء ماں مڈتاں زہ ایشی ء برج کھشخ بیٹ
 انت او ایشاں مشک کھشخ ء پھد کھد جوڑ کھنت او
 کشت کشاری کار ء کھارنت - ویڈ ء سوشنخ ء پھد ایشی
 زہ محابیتت بیٹ - ہے دڑا پوٹاشیم ء کیلپ نام ء بوڑ
 پھرا زہ جوڑ کھشخ بیٹ۔

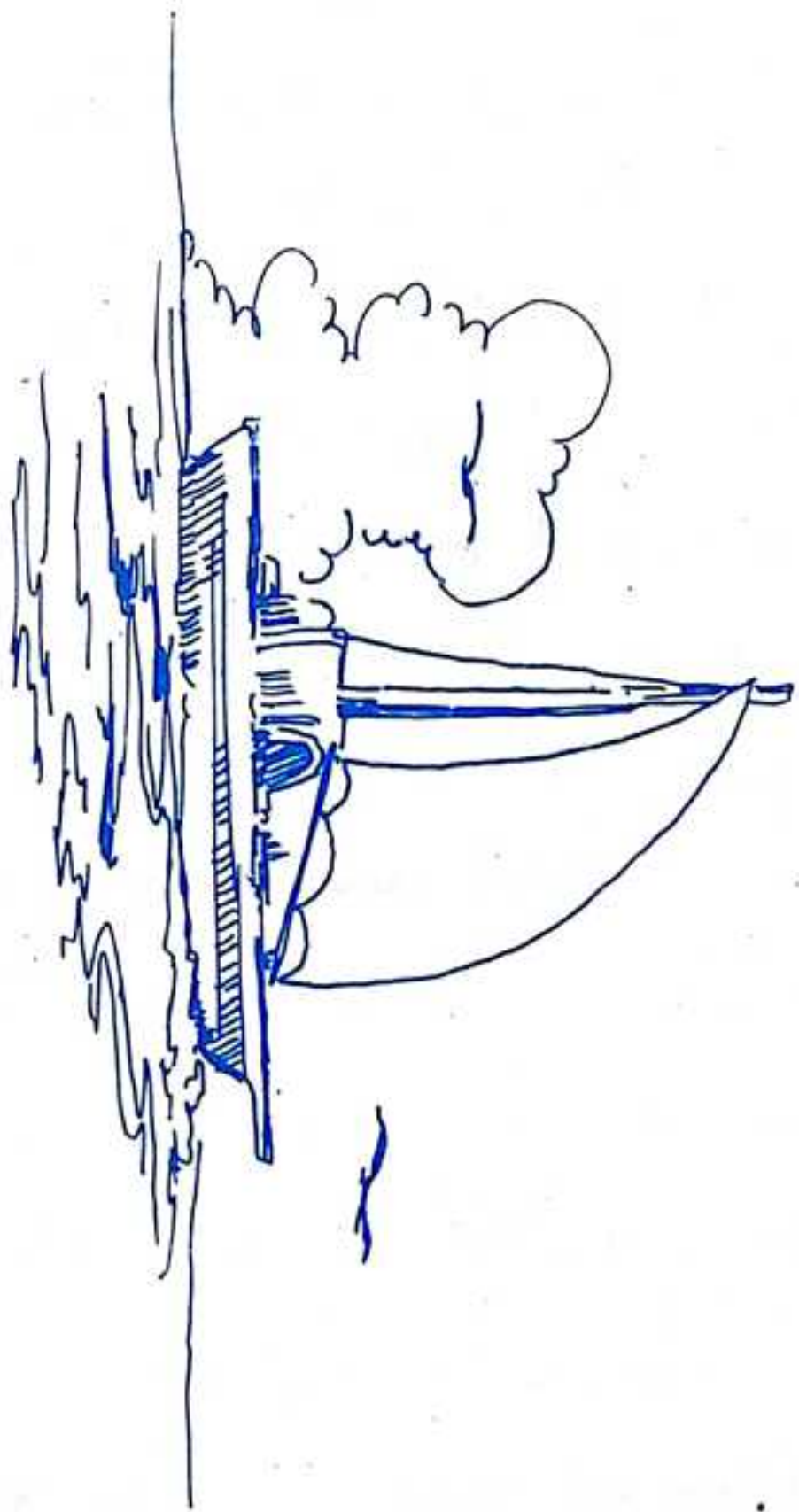
زبہ ء (سندر ء) ماں ہند ہندے ء جو بکی (جھینکا) پھی
 رگ دے سانتت زبہ ء جہلی آن ء ماں جو بکی پھی
 ہینانی در کھفوخیں بازی نوخیں چک و چوری یلہ دیخ بیٹت او

مزن یسُخ ء بھذ جو بکی پمھی آنی واپار کھننی بیٹ۔

جے وٹا زء لاف بے بہائیں مدرک رموتی، دے
درگیش کھنغ بیٹ۔۔ ملک جاپان ء مدرک آنی کزکاری ء
واپار ء باز دیم ء سُشہ آہانی زر ء لاف ء رسپ
باز اُت۔ اے اے سپان کھنت او اے سپانی لاف
ژہ بے بہائیں مدرک کھنت۔

زر ء دولت چھڑیوں بوڑو او سادہ رانی سرا علامس زبیت
بکن ایسی ء لاف ء قدرت ء بے مٹیں جھی آن معلوق ء
پے ایر کھتہ۔ قدرت ء آہنی ء ماں واد، گلٹ، برومین،
او دہی پنچوئیں جھی دے استغنت کہ آن مٹے زبند ء وحدو
پاساں کار کھانیت۔

دنیا مٹے بازیں ملکانی تہا وادانی دے زر ء لاف ء
مزیں مزیں کھڈانی تہا پُج کھنت او اے آف مداں مداں
گرم وراں ژہ کھیش روت لے ڈول ء ژہ واد ء کھرت
کھنت او ایسی واپار ء کھنت۔

داد ۽ ابید زر ۽ لاف دہی شے آں دے ہوار سوار
 انت ایشی ۽ ہرمیل ۽ ماں یک اغازہ ۽ مطابق چہار ارب
 منان ڈر ڈریں "دھات" ہوار انت - آبوڈین دے یک عجب
 پھی سے کہ آہنی ۽ قدر ۽ ثرہ نین مردم بلوہ بیٹہ دنیا
 کلیں برومین دھات ۽ زیاتیں بہر زر تہا استنت - اے برومین
 فوڈو گرغ ۽ یلینٹ ۽ دارو او بازیں دہی دارو دے شہنت -
 بازیں دھانتاں ثرہ سلٹ او پلاسٹک جوڑ کھنغ ۽ کار دے
 گرغ بیٹ، ملک امریکہ ۽ ماں یک ہنجوئیں کار جاہ انت کہ ایشی
 نیام ۽ زر ۽ ثرہ کھشوفین دھانتاں ثرہ پرخ صد ۽ گیش
 پھی ٹھانغ بیٹ - او گلٹ ۽ یک خاصیں مقدار دے زر ۽
 آف ۽ ہوار انت ایشی ۽ ثرہ ورجہ ۽ رزان او بالی گراب
 - جوڈنگ کار کھانیتد یک دہی دہانت لگیشیم دے استنت کہ آں
 گلٹ ۽ ثرہ سبک بیٹ ایشی ۽ باروا امریکہ ۽ مشہوریں کار جاہ
 سروک واژہ مہزی فوڈو گشت کہ اے دہانت موٹل او نوین
 دھد ۽ دہی مٹیان ٹھانغ ۽ پر باز ملک دنت - ہے

ڈول ء کہ مرشی کھاں ژہ باز کک دیوخ آہن رات ۔
 آیوہین زمانہ ء ماں کار دیوخ این دھانت بیٹہ اگہ
 داژہ ہنری نورم ء اے گشتانک درست رات تہ مارا
 زر ء آف ء اگھالغ بیٹہ پچھے کہ زر ء آف ء ماں
 لگیشیم بازی مقدار ء ماں رات ۔

پشرویم ء کچائیں تیل دے کہ آہنی ء ماں موٹی ء
 پشردل او کاسیٹ جوڑی انت اصل ء ماں اے دے زرتو
 انت ۔ مے گندغ ء آختہ کہ پشرویم کھشخ ء پھٹکیں
 دغار سا کھوہ جنغ بیغنت او کھڑے کھوہ زر ء وٹ
 ء دے کھوڑغ بیغنت او مرشی ہانگا دے مے زانکار
 اے کمال کھشہ کہ زر لاف ء مشینان کک ء ژہ پشرویم
 ء پٹ پھوں ء پ کھوہ بخت پشردل کھشخانت ۔

ٹھوک ایشین کہ انسان ء ضرورت ء بازی چھی زر
 ژہ وڈی بیغانت ۔ ہے سبب ء مارا زری دولت سراہ
 کھشخ بیٹہ پچھے کہ زر ء لاف ء کردراں سالانی دولت

پہنچ انت۔

ڈفار ۽ حقیقت او انسان | ڈفار ۽ چھکا انسان او دہی

سابداری آباد بیخ او نندنیاد ۽ باروا وڑ وڑیں قصو انت
ماں ایذا گندوچار کھنوں کہ بے جہان رکائینت، او ڈفار ۽
جھاننوخ رائے تقالی، وٹ ایشی باروا چھے گشیت۔

اے جہان و ڈفار ۽ خالق وٹی کلام پاک ۽ ماں ڈفار ۽
ہر بہر او ہر شے ۽ باردا گشتہ۔ ایذا ماں آہنی ۽ روشنائی کو
ماں ڈفار ۽ وڑ وڑیں حالتاں بیان کھنوں۔ ڈفار ۽ اولی حالت
او پھدا آہنی ۽ چھکا آباری ۽ باروا کلام پاک ۽ ماں یہ ہندے
۽ آختہ۔

” اے مردماں ڈفار یک بے ساہ ۽ نشانی انت

مں ایشی ۽ ریند داٹھ او ایشی ۽ ژہ دان وڈی

کھٹہ کہ ایشی ۽ ورنٹ۔

مں ایذا حرما او ہنگورانی باغ وڈی کھٹہ او

ڈنار و اندر و چگ (چشمہ) کھشتہ کہ سنی مخلوق میوہ و بیوگ
 ورنٹ۔ اے گئیں جھی و ایشانی دست و ودی کھنوخ نے
 انت، پھدائے شکر نہ کھنت، (سورہ)

ایشی و تھا اے بیان کھنغ بیٹہ۔ کہ نبی آدم شف و ررش
 ڈنار و کشت و کشار و درغانت او ایشی و وٹی نریخ و
 یک معمولی این ٹھوک و ران انت۔ اگہ آل ایشی سرا گندوچار
 کھنت تہ آہنی و ژہ معلوم بیٹ کہ اے ڈنار و سرا۔
 سرسوزی فصل او میوہ داریں باغانی سرزیرغ، او ایشی اندر
 و چگ و کھارانی بہگ یک معمولی این جبرنے انت کہ دت
 مہ دت و دی بیغنت بلکن ایشی اندر و یک مزی طاقت مک
 اور بوبیت انت۔

اگہ ڈنار و اصلیت سرا گندوچار کھنے جیت کہ ہواں
 مادہ ر ہواں اصلیں شے کہ آہنی و ژہ ہرچی جوڑ بیٹ۔ ژہ کہ
 اے جوڑ بیٹ۔ ایش آنی تھا۔ ازوتماں و دھغے طاقت نے
 انت اے مٹد و سرا اگہ پٹ و پھول کھنغ بیٹ معلوم

بیٹ کہ لشی چہار مزین ثبوت اُنت۔ اگہ آں پیش ءو جوڑ نہ
پیش تہ ڈغار ءو چھکا زند ءو وجود نہ پیش۔

(۱) اول ایش کہ ڈغار ءو خاصیں حصّہ ءو ماں سرسری ءو سرا بنجوں
باز خاصیں قدرتی جہمی۔ آنی تہ داتھ کہ آن سوز چاری ءو (نبات)
وراع ءو پہ جوان انت۔

(۲) دہی ایش کہ ڈغار ءو سرا وڑ وڑیں نمونخ ءو گوں آف
پنجاینخ ءو بندوبست کھنخ بیٹہ۔ تاکہ سوز چاری ءو ودھخ ءو
پہ طاقت دریں مادہ (ہواں اصلیں شے کہ آہنی ءو شہ ہرچہمی
جوڑ بیٹ) آہنانی پاڑ ءو رینخ بیٹ۔

(۳) سہی ایش کہ ڈغار ءو بڑزی دپڑہی ءو ماں گواٹ ودی کھنی
بیٹہ کہ آزمان ءو آفاں ءو شہ ڈغار ءو حفاظت کھنت اُد ہورگولان
سبب دے جوڑ بیٹ۔

(۴) چہاری ایش کہ روش (سجھ) وڈغار ءو وٹ مہ وٹ لے پیا
مکھ کھنی بیٹ کہ سوز چاری او بڑلوان دینامی لوار رد جوڑیں موسم
ملیٹ۔

اے ہر چہاریں مزین مزین بھب کہ آن ددی کھنئی بیٹھنت
 تہ پھدا سوز چاری عر ساہ زڑتہ۔ اے سوز چاری عر ہر یک عر دم
 بچوں جوڑ کھنغ بیٹ کہ ہر دھدے کہ ایٹی عر ڈنار، آف او گواٹ
 او موسم حاصل بیٹ تہ ایٹی اندر عر سوز چاری عر زند وادی بیٹ
 سوز چاری عر یک دو وڑنٹے بلکن بے حدو حساب بازیں وڑ انت او
 ایٹان جوڑ کھنے جیٹہ کہ آل بے حساب او وڑ وڑیں ساہارانی او
 بنی آدم عر وراغ، درمان، پوشاک او دہمی ضرورتاں پھیلو کھنغ کھت
 کہ ایٹان سوز چاری پھد ڈنار عر سرا آرخ بیٹاٹ۔
 ڈنار عر ٹھاپنغ عر حالت و اصلیت عر باروا آہنی عر ٹھاپنغ
 رائد تھائی، وئی محروق عر اے جہان عر ماں ڈنار عر پینگھوئے شکل
 جوڑ کھتہ وئی کلام پاک عر ماں ایٹی عر باروا ہنچو گشپ۔
 "اگر شوواں، اے مردماں پھول کھن ات کہ ڈنار
 او آزمان عر کھیا ودی کھتہ تہ اے وٹ کھنت
 کہ ایٹان ہماں زدرائیں مزین طاقت عر ودی کھتہ
 ہماں تا، کہ آہنی شے واسطہ اے ڈنار یک پینگھوئے

دشا ٹھابینغ اور ایشی تہا شے ماطر ء دگ ٹھابینتہ

ہا کہ شتا دتی منزل ء دگ ء حاصل کھینت "

(سورہ الزخرن)

دغار ء ٹھابینغ دتی کلام پاک ء ماں دہمی ہند ء ماں

دغار ء کیم ء افزش نام دج بیشہ - مگہ ایڈا ایشی ء پہ پینگھوے

وڈ دج ریشہ بڑاں ہے ڈول ء کہ یک چک دتی پینگھوے ء

ماں آرام ء دسپوک میٹ - ہنجوئیں آرام ء ہند شے واسطے

شادایں دغار ء ٹھابینغ میٹہ کہ آں بڑزی پرلہی بہر ء (فضا)

ماں ٹنگی ایں کہ آں یک ہزار میں ء یک کلاک ء تیزی ء

ماں دتی گروکاپ (محور) سری چہر غائت ، ایشی لان ء ہنجوئیں

اس پڑ ات کہ اے سنگاں را آف کھت ، چریشی ء ابید

ایشی ٹھابینغ ء ایشی ء ہمیکہ آرام ء مزی ہند ٹھابینتہ کہ شتا

ایشی چکا آرام ء گوں دپبت او شمارا اے دے سماں نہ

کھنجا کہ اے دغار بڑزی پرلہی بہر ء (فضا) ماں ٹنگی ایں او

ٹنگی ء گوں ایشی سرا چہرٹ ، اد شمارا اے دے خیال

نئے انت کہ شام ٹھوکی ۽ تقیر ۽ رگولی) ژہ تیز ریں گاڈی ۽ سرا
 زوارات دختے ۽ کہ زمین جب " بیٹ تہ شمارا معلوم بیٹ
 کہ اے چھریں مزایں بلااد آنت این آہنی ٹھابینوخ (اللہ تعالیٰ)
 شے واسطہ چھوں ایشی ۽ دزگیر کھٹہ اد شے دست ۽ مال زیندہ
 کم کار ۽ پے دانتہ۔

ڈنار ۽ حقیقت واصلیت ۽ باروا یک رنگ ۽ حاور
 آختہ۔ دہی رنگ ۽ حالتاک ۽ ماں اے خندان ٹھوک کہ
 ایشی تہا شے حاور ۽ دگ ٹھابینہ چھی ۽ کہ شام وٹی منزل
 دگ حاصل کھنت "۔ اے گشتانک انت کو بان لان کھور (دگ)
 او پھدا کوہی ادپٹ و گیابانی علاقہاں دریاب آن قدزتی دگ
 آن باردا کہ آہنی ۽ ڈنار ۽ سرا ٹھابینتنت۔ بنی آدم ہمیشی
 مک ۽ گوں ڈنار ۽ سرا تالان بیٹہ۔ ایشی ٹھابینوخ ۽ اے
 دانائی و حکمت کھتہ کہ بھوئیں ڈنار ۽ یک وراثہ کھتہ
 بلکن ایشی پھکاوڑوڑیں او خاصیں نشانان محکم کھتہ کہ ایشی
 مک ۽ گوں بنی آدم دہی علاقہاں ماں فرق کھنت ایشی ژہ

ظاہر بیٹھ کہ اے ڈغار ۽ ٹھاہینوخ ہمکسر دانا او ہر شے ۽
 ژہ پلوه دار انت کہ آہنی وٹی منہلوق ۽ ضرورتاں پلوه بیٹغ ۽ رندو
 کوہاں او پٹ و گیا بانی تھا اے دگ جوڑ کشفنت او ڈغار
 یک یک ہر ۽ بازہی ڈول آن یک جائیں شکل داتہ۔

او اے دے آہنی ۽ حکمت انت کہ ڈغار ۽ کھڑ دے بہاں
 آہنی ۽ ہور و گوارغ ۽ ژہ بے دس کھشہ او کھڑ دے دہمی
 بہرانی لاف ۽ کھدی ڈکال او کھدی طوفانے ہور گوار نیت چکھے
 کہ بنی آدم اے پلوه بیٹھ کہ ڈغار ۽ آبادے علاقہانی تھا ہور
 او آہنی ۽ ابید چھی دے نعمت انت۔

ڈغار او دہمی چھروخیں استارانی باروا الیشی ۽ داناو حکیم
 ٹھاہینوخ یک دگہ جاگہ وٹ کشیت۔

” روش و نوح یک حساب او قاعدہ ۽ پابند انت

استاد او درشک کل سجدہ کشفائیت“

(سورۃ الرحمن)

بزال قدرت ۽ یک زورائیں قانود انت کہ الیشی ۽ گوں

ڈنار، روش (سنجھ) نوخ رامہ، او دہمی مزیں بھمروخیں استار بندن
 انت۔ بنی آدم، دخت و پاس او روش، تاریک، فصل او
 موسمان حساب ۽ سہیتی وجہ ۽ ژہ کھنغ ۽ انت کہ روش ۽
 در آئیخ او ایر روغ، او آژمان ۽ ژہ روش ۽ وڑ وڑی
 منزل جنغ ۽ ہماں راہ و رہبند کہ حکم کھنغ بیٹہ۔ ایشی ۽
 تہا پوج وریں فرق نہ کھیٹ ڈنار ۽ سرا مہلوق زندغ سے
 اسے سبب ۽ انت کہ روش و نوخ ۽ درستی ۽ حساب کھنغ
 حساب کھنغ ۽ پھدورند ڈنار ۽ ژہ یک خاصیں حدے ۽
 ایر کھشہ۔

ہے ڈول ۽ ڈنار ۽ چہار ماں گنڈ نوخ و روش ۽
 آئیخ و روغ ۽ ماں انجوئیں پھیلیں بندوبست بیٹہ۔ ایشی ۽
 ژہ معلوم بیٹہ کہ آژمان ۽ کیس کسائیں او مزائیں استار،
 او ڈنار ۽ درشک آہنان ٹھائینوخ (اللہ تعالیٰ) تابع انت
 انت ہے سبب ۽ ژہ قدرت ۽ قانود ۽ پابند انت۔
 ڈنار ۽ اصلیت ۽ پٹ و پھول ۽ باروا اے عجیبیں

ھٹوک انت کہ پراہیں جہان ءِ رکائات، ماں چھررخیں اتارانی
تہارے ڈغار استن رات ہماٹ باروا آہنانی حکیم و دانا ٹھاہنوش
وٹ گثیت۔

” اللہ آں انت کہ آہنی ءِ ہفت آژمان ٹھاہنیت
او ڈغار ءِ رنگ ءِ ژہ دہی کڑریں ڈغارے
ٹھاہنیت او آہنی ءِ نیام ءِ آہنی ءِ حکم چلیت “
(سورہ الطلاق)

ایشی ءِ مطلب اے نئے این کہ ہرچکے آژمان
آہنی ءِ جوڑ گٹھنت ہمکسر ڈغار دے ٹھاہنیت بلکن
مطلب ایش انت کہ ہماں رنگ کہ ایشی سرا
نبی آدم آباد انت او آہناں پہ کلیم و پینگھو
جوڑ رات۔ ہماں ڈول آہنانی ٹھاہنوش ءِ رالشرقائے پراہیں
جہان ماں دہی ڈغار دے ٹھاہنیت کہ آں دٹی آبادی آں پہ کلیم
و پینگھو ایں۔ باریں ایشی باروا ہنچو دے گٹھنیش۔
” آہنی ءِ ڈس و پاراں ژہ (نشائیاں ژہ) اے ڈغار

آواز مانانی پیمائش و کھرا، اور اسے ساہار مہلوق کہا
 کہ آہنی و ہڑدوئیں (ڈفار و آزمان) تالان کھستہ
 آن ہر دھدے کہ لوشیٹ۔ ایشاں یہ ہند و کھنغ
 کمت " (الشوریٰ آیت ۱۲۹)

بڑاں ڈفار او آژمانانی سرا ہے کھند و اشارہ انت۔
 کہ بزند پھردوئیں ڈفار سرائے انت۔ لیکن دہمی مزین چھروئیں
 استارانی دناراں ا سرا دے ساہار او دہمی مہلوق دے
 اسنت۔

مقابل ایشاں میں کہ دہمی آزمان و تھا اے کہ بے حساب
 کسائیں استار او مزین چھروئیں استار۔ گندغ کھانیت کہ کل پنچو
 کھیتی و نئے انت۔ ہے پیمآ آنہانی تھا دے چھی نئے ہمکھرت
 آنہانی مہلوق آباد انت۔

ڈفار و سرا آخرت و ٹھوک و سبب | اے ڈفار و سرا ،

یک دہمی دنیا او جہان آخرت و باروا کہ ہمیشی و ٹھوک و سبب

ژہ بنی آدم پرہ نہ ات ، آہی ر شہابینوخ راتہ تعالیٰ ، دتی کلام
 ء ماں ہر زمانہ ر نبی ء را مٹوک کھتہ ، ایذاں آخرت ر باردا
 یک مٹوک ایشیں این۔

” چہ من ڈغار ء پھیٹرخ ء پرہ جوڑ نہ کھتہ

زندغاں پرہ دے او مروغیں مردماں پرہ دے ؛ او

ایشی نہا برژو بالا کوه جائینتوں ، او دتی کھتہ

او شوارا و شیں آت وراتھہ بربادی این آہناں

آخرت ء نہ مننت !“

(پارہ المرشد آیتہ ۱۵۱)

اے آخرت ر بنی آدم ر باردا یک دہمی پھوئیں جہان ء سرا

برحق این یک دہمی دلیل انت ہے یک پھیلویں ڈغار انت کہ

ہواں کردڑانی او اربانی سالاں ژہ بے حدو حساب مخلوقاں

دتی گتا ایر کھتی این ۔ وڑ وڑیں سوز چاری ، سابدار او بنی آدم

ایشی سرا زندغنت ۔ او کلانی ضرورتاں پھیلو کھنغ ء زند ایشی لان

دڑ وڑیں شے آنی دولت در آئنج انت ۔ او ہے ڈغار ء سرا

وڑ ڈہریں مہلوق بے حسابیں بے زدائیں ساہارا، او انسان دوش پہ
روش ہرنت مگہ ہنچوئیں بندوبست کھنغ بیٹہ کہ کُل مروخانی لاش
ہے کُل زمین، ۶ لاف ہندی کھنغی باں او پھدا آیرغیں مہلوق ۶
آبادی ۶ پہ تیار بیٹہ۔

او اے ڈغار ۶ سزا انسان او ساہارانی زند ۶ بارداگوٹ
و آن اصل ۶ ژہ مرچوت انت او زر ۶ کھارائیں آن ۶
ژہ صفائیں بافاں گوں جھڑائی شکل ۶ آزمان ۶ ہور گوار شیخ بیٹ
نیں اگہ آہنی ۶ قدرتاں ژہ اے ڈغار کُلتیں اسباب ۶ گوں
ٹھاہینوخ بیٹہ تہ یک دانائیں مردم اے حقیقت ۶ پڑچھے پوہ نہ
بیٹ کہ آن ٹھاہینوخ ۶ قدرت ۶ چھے دیر ائت کہ آن ڈغار
اے دُنیا ۶ تمام کھنغ ۶ ژہ پھدا یک دُہی نوغیں دُنیا جوڑ
کھنغ کھت او آہنی ۶ حکمت ۶ رضا ایش، انت کہ آن ایٹی تمام
کھنغ ۶ پھد یک دُہی نوغیں دُنیا ٹھاہیت تانکہ بنی آدم ۶
ژہ آہانی عمانی حساب گیرتھر کہ آہناں اے دُنیا ۶ تہا کھتہ۔

اے حقیقت ۶ نہ نوغیں مردمانی باروا اے جبر کہ پیش ۶

گشغ بیشہ بجز بیشہ کہ آل آخرت ۽ باروا ایمان نہ دارنت
 ہواں روش کہ اے دُنیا تمام بیشہ او نوزیں ٹھہریش ہواں
 روش ۽ آہناں معلوم بیت روش کہ آہناں یک جوائیں حقیقت ۽
 ژہ انکار کھشہ او آخرت ۽ کلین دشی و دشکامی ۽ ژہ
 بے نصیو بیشغت۔

اے کلین خدائی گشوین لٹکاں ژہ آخرت ۽ نہ متوین مہران ۽
 اے حقیقت ۽ باروا دس و نشان دلیغ بیشہ کہ آگہ شوا وٹ
 چہاں گوں ڈغار، کرہ، او وٹی وری بیوین او شف و روش ۽
 اے مزیں انتظام ۽ چھکا جست و سوچ کھنوں۔ پراہیں جہان ۽
 مشبوپیں بستیں نظام ۽ چھکا۔ آناں ۽ سر مزیں استار ادبہری
 روش ۽ گزات بھڑاں ژہ گواروین ہور او ایشی ۽ ژہ وری
 پوین سوز چاری ۽ گزات نہ شوارا دو حالو پدھری ۽ گزغ
 ۽ کھانت کہ اے کلین، قدرت ۽ بغیر وجوت ۽ ماں نہ
 کھانت۔ او نہ ایشی ۽ ماں مٹھی قائم بیشہ دہی اے کہ
 برہی ۽ تہا یک مزیں حکمت کار کھنغ ۽ انت او پوج کار

دے بے مطلب . دے مقصد نہ بیٹ - نیں اے ٹھوک یک
 چھریں نادان مردم گشتت کہ آں قدرت کہ اے کلتیں
 شے آن ء و دجوت ء ماں آرخ سرا قادر انت آں ایشاں
 رافا کھنغ او پھدرند ء دہی شکل ء ماں ودی کھنغ ء
 سرا قادر سنے رانت ، او آن حکم و خالق کہ اے جہان د
 ڈغار ء سرا آہنی پچ کار بے مقصد و مطلب سنے انت -
 آہنی ڈغار ء دُنیا ء سرا بنی آدم ء سرو سوچ داشہ او
 خیر و شر ء تمیز و عقل داشہ ، او وٹی بے حسابیں مخلوقانی سرا
 نندونباد ء حکم و اختیاراں ہنجوئیں بے مقصد نہ داشہ کہ کس جوانی
 کھنغ ء رند مریش روت ، تھ دے حاخ ء تہا ہوار بیخ ء
 پھد حلاص بیٹ روت او کس گزندنی کھاناں مریش تھ دے
 حاخ ء تہا ہوار بیخ ء پھد حلاص بیٹ روت ، براں کہ ہنجو
 سنے ، انت کہ جوانین ء جوانی اجر نہ بیٹ او نہ گزندنی ء ارہ
 پُرس جز بیٹ اے تہ عدل او انصاف ء قانوند رو خلاف انت
 اصل ء دانائیں مردم ء اے ٹھوک ء جوانی ء ہرہ بیٹ کہ آں

تار مطلق کہ جہان و ڈفار ء و شامنت، آہنی ء و قدرت اے
 دنیا ء کلیم ء پھیڑیٹ او پھدا یک دہمی نوخیں دنیا شہابینغ
 کنت۔ او آہنی ء حکمت ء جت ایش انت کہ آن ایشی پھد
 رند یک دہمی دینے جوڑ کنت تاکہ انسان ء نژہ آہنی ء
 عملانی حساب کتاب گیت ہاں کہ آہنی ء اے دُنیا ء تہا
 کُنت۔

آخرت پچھے بیٹا، آخرت ء ماں چھے بیٹ او پچھے بیٹ
 ایشی ء باروا اے جہان و ڈفار۔ او کُلیں مہلوقانی شہابینوخ وٹ
 گتہ۔

دختہ کہ ڈفار وٹی زوری قوت ء گوں سرنغ بیٹ د مزیں
 زمین جب بیٹا، او ڈفار وٹی نیام ء رتہ کلیں ڈھکوغیں باراں
 پدھر کنت او بنی آدم گشیت کہ ڈفار ء چھے بیٹا، آن روشء
 آن وٹی چھکا گتتیں حالان گشیت۔ پچھے کہ مٹی رب ء اللہ تعالیٰ
 آنہی ء را پنچھو کسغ ء باروا حکم داش او پھد کے ء کہ یک
 ذرہ این بنی کھتہ۔ آن آنہی را گندیٹ او کے ء کہ یک

ذره این گندنی کُشے بیشہ، آں آنہی ء را گندیشہ

(سورہ الزلزال آیت)

آخرت ء شروع ء ثرہ قیامت ء حالت ء باروا لے

گشغ بیشہ کر ایشی بیشہ کہ ایشی ء شروعات ہنچو بیشہ ڈغار ء

سُریخ بیشہ او ایشی ء ہنچو سُریخ بیشہ کہ ہنچوئیں مزائیں دمان ء

سُریخ ء سحی انت - باز دینی عالمانی نریخ ء آنہی ء مطبل آں

ادلی این زلزله او زمین جُجب انت کہ آنہی ء ثرہ قیامت ء

روش شروع بیشہ - بزناں دختہ کہ گلئیں مہلوق مرتت - او

دیانے ڈغار ء اے بست و بند ء (نظام) انگو آنگوبیش

روش - او بازی عالمانی نریخ ء آں مطبل انت کہ زمین جبر

کہ آنہی ء ثرہ قیامت ء دُہمی دورباری شروع بیشہ بزناں

دختہ کہ گلئیں پھیشی و پھذی بنی آدم دُوارغ ء زندغ بلئنت

او پھاڈ کمانیت -

او پھدا اے کہ ہ ہرچھی ایشی لان ء استنت درا چھغل

دنت او خال بیشہ روش ء ایشی ء بازی مطبل انت - یک

اے کہ مروخیں مردم ڈغار ۽ تلاً بہاں مہند ۽ ہواں حالت
 کھنوخ بیئت آں کلاں در ۽ کھشیت و چھغل دنت ادھپڈی
 لوز ایسی سرا دلیل کھنت کہ آں وخت ۽ آہناں جون و جسد
 ۽ کلّیں عز بہاں ہوار بیٹغ ۽ پھڈ بہاں شکل ۽ لوزنیں صورت
 زندغ بیئت۔ وختہ کہ آن دث ادلی زیند ۽ حالت ۽ ماں
 استت پھے کہ آگہ آں ہنچو نہ بی تر آں اے پھے گھنت کہ
 ڈغار ۽ اے چھے پٹہ؟ دہی مطبل ایش انت کہ چھڑوئیں
 مروخیں مردماں در ۽ کھشیت چھغل نہ دنت بلکن آہناں ادلی
 ایں زیند ۽ اعمال وکشتانک اد پھرغ و تھرغ آنی شہادتانی
 انبار کہ ڈغار ۽ نتانی تہا انت آں کلاں دے در کھنت و
 چھغل دنت، باز عالمانی گشتانک انت کہ زرد دولت او بے بہاؤں
 مدبرک اد دہی ہردوئیں دولت کہ ڈغار لان ۽ استت آہناں دے
 انبار در ۽ کھشیت ایر کھنت۔ او انسان گندیث کہ ہیش انت
 آں چھی و دولت کہ آہنی سرا دُنیا ماں مردم کھشی اد جنگ چھڑا
 اد حقدارانی حقال پھلغ دُزی او دزوانی کھنغ، او مردمانی نیم ۽

جنگ و جھیریاں کھڑو کھنغ ءِ ژہ ءِ ژہ سجوئیں قوماں تباہ
 گھنت مروشی آں گھلیں چھی دیم ءِ اید انت او انسان ءِ
 کار ءِ نئے انت بلکن آہنی ءِ پہ عذاب ءِ ازباب انت
 (از تفہیم القرآن جلد پنجمی حاشیہ ۲-۱۲)

” او انسان گھنت کہ اے ڈغار ءِ چھے بیٹہ ؟ ایذا انسان ءِ

ژہ مطبل گھلیں بنی آدم انت - پچھے کہ زندغ بیغ ءِ پھد ہوش ءِ

آئخ ءِ رند اولی خیال ہر مژدم سراے بیٹ کہ آخر اے

چھے بیغیں ؟ پھدا آہنی سراے حبر ظاہر بیٹ کہ قیامت ءِ

روش انت - ابت قیامت روش ءِ نہ منوخیں مردم ءِ

سرا باز اثر بیٹ پچھے کہ آں ایشی ءِ نہ منیتیت اداں آہنی ءِ

دیم ءِ بیغ ءِ ات - او آں ایشی سرا فکر مند بیٹ -

اوشتا تاں ایمان والاں مردم ، ات آہنانی سرا فکر مندی و

حیرانی نہ بیٹ پچھے کہ اے کلین حالت آہنی ءِ یقین و ایمان

او آخرت ءِ کمنغ ءِ ژہ بیغ ءِ انت -

او کلام پاک ءِ سورہ یسین ءِ ماں اے ذکر دے آختر

کہ ہماں دخت و آخت و نہ منوخ گشت "من بعتنا من
 مرقدنا" ہماں اے کھٹے انت کہ مارا دلا دعو پھاڈ کھٹہ ؟
 انہاں جو او تیش "هَذَا وَعْدُ الرَّحْمَنِ وَصَدَقَ الْمَرْسُونُ" ہماں اے
 ہماں چھی انت کہ اللہ تعالیٰ قول دا ثعت او اللہ تعالیٰ و
 دیم دیوخیں رسولاں دے گشت۔

"ڈغار و باروا اے ٹھوک کہ آں قیامت و روش و دتی
 سرکستغین کھیں حالاں دکھاواں بیان کھنت اے ٹھوک عہدی
 دختانی مڑماں پر تہ باز حیرانی و ٹھوک ایہ کہ ڈغار چھکر
 ٹھوک کھنت - مگر میں علم و سائیس و او ریڈیو، ٹیلیوژن
 ٹیپ ریکارڈر، ایکٹرانکس و عجیبی شے آئی اے زمانغ و
 ماں اے ٹھوک و پودہ بیخ گراں سنے انت کہ ڈغار و دتی
 حالاں چھکر گشتیت، حقیقت ایش انت کہ ہرچی مردم گشتیت
 آنہی و اثرات گواس و ماں ریڈیائی ہراں و ماں، لوغانی دیوال
 د ہتھاں او کلیم و چھتانی ذرہ ذرہ و ماں او اگہ - راہ و دگ
 یاں میدان و پٹ او باغ و ماں مردم و ٹھونک کھٹہ اے

کَلَّانِ ذَرَّةَ ذَرَّةَ اَنبَانِي سِرَانَشِقْ اَنْتَ وَنَحْتِ كِه لِي دِنِيَارِ مُهَابِنُورِ
 دَالِهٖ تَعَالِي، لَوْثِيْثِ اِي سَلِيْسِي شِي اَنِي تَوَارِي اَوْ ثَرِهٖ مَهُوْكَ
 دِي كَهْنِغْ كَهْنَتِ۔ وَنَحْتِ كِه مَرْدَمِ مَهُوْكَ اَوْ تَوَارِ دِقِي دَفِ اَوْ
 دِرِ كَهْسِيغْتِ۔ مَرْدَمِ دَشِ كُوْشِ اَوْ ثَرِهٖ اَمِ وَحْتِ اَوْ اَشْكُنْتِ
 كِه اِي اَنبِي اَوْ مَهُوْكَ اَنِي تَوَارِ اَنْتِ۔ اَوِ مَرْدَمِ اَوْ دِكْ سِنِغْتِ
 بِي اَوْ بِيغْتِ كِه اِي اَنبِي تَوَارِ اَنْتِ۔ اَوِ اِنْسَانِ دُغَارِ
 مَالِ بَرِجِي اَوْ كَارِ كَهْشِ اَنبِي اَوْ يِكِ يِكِ رَنِگِ وَكُوْنَانِ
 اَنبِي چِهْرِ كَرْدِ اَوْ سَلِيْسِي پِي اَنِي سِرَا كِهْتِ اَوِ اَنبِي لَشِقْ اَنبَانِي
 سِرَا اَنْتِ۔ چَرِيْشِي اَبِيْدِ تِهَارِ مَالِ كِهْ اَوْ تِهَارِ اِي اَنبِي اَوْ اَمَلِ
 كَرْدَارِ كَهْشِ تِهْ خُذَالِي اَوْ مَالِ بَمَكْهَرِي بَرْمَزَالِ كِه تِهَارِ مَالِ اَوِ دَرِشَالِي
 دِيْمِ اَوْ پَرِجِ نِي اَنْتِ اَمِ اَبَرِحَالْتِ اَوْ اِيْشِي لَشِقْ اَوْ كَرِغْ كَهْنَتِ
 پَهْذَا اِي سَلِيْسِي لَشِقْ قِيَاْمَتِ اَوْ رُوْشِ اَوْ بَايْسِكُوْپِ اَوْ دُوْلِ
 اِنْسَانِ دِيْمِ اَوْ كِهَانِيْتِ اَوِ اِي پِيْشِ دَارِنْتِ كِه اَمِ دَشِ زِيْدِ
 تِهَاتِهَالِ وَحْتِ اَوِ تِهَالِ بِنْدِ اَوْ چِهْ كَارِ كَهْشِ۔
 حَقِيْقَتِ اِيْشِ اَنْتِ كِه اَللّٰهُ تَعَالِي بَرِ مَرْدَمِ اَوْ عَمَلَالِ ثَرِهٖ

دش پر وہ انت مگہ آخریت ء ماں دختے کہ آن عدالت کھنت
 نہ ہر کس ء کہ سزا دنت الفان ء کلین رُرد ء دنت -
 آنہی ء عدالت ء ماں ہر ملزم مردم سرا کہ مُقدمہ قائم بیث -
 آنہی ء ہنچوئیں پھلیں شہادتیاں ء اثرہ محکم کھنے بیث کہ آنہی ء
 مکرم بیع ء پنج مٹوک ء ضرورت دے نہ بیث -

(از تفہیم القرآن جلد ششم عاشیہ ۲-۱)

دُغار ء سرا آخرت ء حق ء ماں جتا جائیں دے او تومانی
 باردا دے باز آختہ او تاریخ ایسی ء گواہ و شاہد انت آثمائی
 کتاب ، کلام پاک ء ماں آنہی ء باردا اے ڈول ء مٹوک این

چھے ماگستیں مہلوقان نہ گھشتہ ؟ پھندا

آنہائی رُرد ء مس دہمی آن رواں کھناں مجرماں گوں

مس دے ہے رنگ ء کھناں بربادی انت

ہماں روش ء دروغ کھنغ والیاں ء پوہا

اے آخرت ء حق ء ماں تاریخی دلیل انت - مطلب ایش

انت کہ دُش اے دنیا ء ماں دُش تاریخی ء گندش ،

ہاں تو ماں کہ آخرت نہ مَنٹ " او اے دنیا رو زیند ء
 وٹ اصلیں زیند سمجھتہ او ہے دنیا ءر تھا ظاہر یو خسیں
 نتیجہ ماں خیر و شر ءر قاعدہ زانئ و وٹی اخلاقی کردار ٹھانہ نہ ہنر
 اے کلیں ٹھوک برباد بیشنت - اے حور اے ٹھوک ءر ثوت
 انت کہ آخرت ءر اصل ءر ماں یک مزیں حقیقت انت -
 اے حقیقت ءر نہ منوخ باز نسخان زیرغ بیٹ، ہے
 مردم ءر پیا کہ آن حقیقت ءر ٹرہ وٹ چھماں بند کھنت او
 او چھریٹ -

اصل ءر ماں اے قذرت ءر یک مزیں قانور انت کہ آخرت
 ٹرہ انکار چریشی گسٹغیں تو ماں پہ بربادی سبب بیٹ - ہے وہ
 آیوئیں تو ماں پہ دے اے انکار ہر وخت ءر بربادی انت -
 نذائی قانور ءر ٹرہ نہ پیشی ہرچ قوم بچتہ او نہ آیوئیں تو
 بچیت -

؛ "بربادی انت ہاں روش ءر دروغ کھنغ ءر والال پہ
 ایشی ءر صحیح مبل ایش انت کہ دنیا ءر ماں ہاں دروغ بند

مال بیش یا بچھا بیٹ، آن آہناں پہ اصل سزائے انت
 لیکن اصلی بربادی تہ فیصلہ و روش و درکھیت۔ ایذا تاں ہر
 مردم و کہ جرم ڈرہ کھنت آہنی و وئی ڈرہ و سزا تلیت
 اصلیں مزی عدالت و کہ اے ڈوہار و فیصلہ بیٹ اے
 دیا و تہا قائم نہ بیٹ لیکن آخرت و بیٹ او ہماں آہنی و
 بربادی و اصلیں روش انت پچھے کہ اے خدائی ٹھوک و عہد
 انت۔ " اے قیامت رآخرت و باروا، ہے حاطر و کھیت

کہ اے جہاں و ٹھاہینوخ (اللہ تعالیٰ) آہناں خبار بخنیں کارانی انعام
 دنت کہ آہناں پہ بخشش انت۔ او رزاق کریم، او ہماں مہلوق و
 کہ میس آیاتماں (حکماں) جہل کھنغ و پہ زور داتہ آہناں
 پر درد ناکیں۔ عذاب انت (سورہ سبأ)

اے کلتیں ٹھوکاں ژہ ظاہر بیٹ کہ ہنچوئیں دخت ضرور
 کھیت وختے کہ ظالماں را آہناں ظلم و جوری سزا او
 یغین مردماں پہ نیخی و بدل تلیت عقل و انصاف اے
 گتیت کہ ہماں نیخی کھنت آہنی و ٹیکی و سوغات تلیت

او کہے کہ بدی کھنت آہنی ء سزا، دختے کہ شوا گذشت لے
 دنیا ء موجودتیں زبند ء ماں نہ برود بد ء سزا ملیت
 ہر سنج ء جزا ملیت بلکن دختے ء بدی دمنخی ء وہی بدل
 درکھانیت تہ پھدا مارا اے منغ بیٹ کہ دانائی او انفاق
 خاطر ء اتی انت کہ یک فیسلہ ء مزیں روش بیٹ او
 قیامت و آخرت ہے روش ء نام انت، ایسی ء آکھ
 اتی انت بلکن ایسی ء نئے آکھ دانائی ء خلاف او انفاق
 ترہ ویر انت ۔

غرض ایسی انت کہ ڈغار ء بی ٹھاہنغ او آہنی سرا
 زیندر ء حالات و موجودات، انسان و وہی رجن و دگر سادہ ارانی
 مہلوتانی و ش سہ دٹی دوستی و نند و نیاد ء مٹھوکان بیان
 کھنغ ء پچد، ڈغار ء انجام ء ذکر دی امی انت پچھے
 کہ سائیس و مہذب قیامت ء روش ء سرا اتفاق کھنت
 البت وہی مٹھوکانی سرا رود کھد انت پچھے کہ انسانیت ء
 دیم ری و بودناکی پہ آہنت دے یک حقیقت انت ۔

ہے سبب ء ایشی ذکر دے پھیلوئی کھنغ بیٹہ ۔ پچھے کہ ڈغار
 سرا آخر ء ماں ہرچھی کہ بیٹ آں اے کُل قصو ء یک
 بہر انت ۔

ڈغار ء قصو وٹ آہنی زوان ء ^{ٹوہ} وپراہ ڈغار او پراہیں

درازیں جہان ء باردا زانکاری او علمی لحاظ ء ہر بہر ہنار ء
 سرا نشت کھنغ بیٹہ ۔ ڈغار سرا چھ گشتہ او آیوئیں خستہ
 چھ بیٹ ؛ ڈغار ء کیوئیں زمانہ ء باردا لے مزہ آرنانی
 کتاب ء روژنانی ء ماں حقیقتاں (حقائما) پیش دار جیت پچھے
 کہ اے دے ڈغار ء مزہ قصو ء یک بہر انت ۔ چرہیشی
 ابید اے داستان نیم گھڑو ادشتیت ۔

آخر ء ماں اے کُلّیں داستان رقصاں بہتیں رنگ ء ماں
 قصو ء ڈول ء ڈغار ء زوان ء دلغ بیٹھیں ۔ اے مئے کہنیں
 گیدی قصو ء ڈر انت مگہ اے گیدی قصو ء شہ سچوئیں
 داستان انت ۔

میں دوستیں زہگاں ! شوارا شاید یقین مر ویش گم لے
 یک پکوئیں حقیقت انت کہ پراہیں جہان ء رکائات، ماں
 من دے یک چھروغیں استار اُون - من دت روش و نظام
 (نظام شمسی) یک فردا، من ہر دخت و لحظہ ء روش
 چہار گژد چھراں - میں دگہ ہشت سنگت انت - آن دے
 میں ڈول ء روش ء چہار گژد چہرنت دچہر کفنت بلکن
 آن دے میں ڈول ء دت بنجاہ ء ماں گردنت و چہرنت
 من روش ء ژہ ۹ کروسی و پرخ مکھ میل ء دان دیر آن
 من دوانزدہ ارب سال پیش ء وزی ء شان - میں ٹھایبغ
 دخت ء ژہ منی جسد و ش دے یک سہری ٹمانڈوئے ڈول
 ایش آن دخت ء دور باری ء گوں بیخ بی آناشت - من
 دت دیر ء داں وئی وجود ء (جند) را محکم ایر نہ کھت میں
 سرا روش ء گرین وار اودھی قدرتی حالتاں باز اثر کھتہ او
 چہدا منی تھا مہلوق ء زیند ء دژوٹیں رنگ و گونات شروع
 پیشخت - کوہ ، دریاب زرا، وجود ء ماں آختنت ۔

بیات کہ مانین ہماں بہرینغ ء بردان ہماں سرا کہ
 شواآبار اث او وٹا زیندہ، روش عیش و عشرت ء
 گوازیغایت میں اے بہر ء دے ہفت بہرانی سرا بہر کھنغ
 بیشہ اد ہر بہر ء براعظم (ڈغار ء مزیں برد پوٹھو) گشت
 ہے ہفت براعظم آنی نام ایش انت اولی براعظم ایشیا
 کہ آہنی ء ماں شوار نزدیاد کھنت آباد بیشہ۔ دہی براعظم
 یورپ سیسی براعظم افریقہ، چہاری براعظم آسٹریلیا، پنجی براعظم
 اشار کڈکا، ششی براعظم قطبی امریکہ ہفتی براعظم ڈکھنی امریکہ
 ڈغار ء اے مزیں مزیں برد پوٹھوان (براعظم آن) سرا مزیں
 انت۔ دنیا شے بلند بالا "ٹلی" کوہ ایورسٹ رانت آہنی ء
 بڑی ۲۹۱۴۱ فٹ انت او اے کوبانی لاف ء مزیں مزیں جہلی ایں
 وزنگ انت۔ مزیں مزیں آپ ریح دے انت۔
 کھردے براعظم آنی لاف ء بڑبڑی جھنگل دے استنت ایشی ء
 ماں افریقہ ء ملک ء مزیں جھنگل ملک ملایا او ملک جاوا ء مزیں
 جھنگل، تعریف ء لائخ انت۔

زمین چھکا چھپی ۽ ہند ۽ آنت بستنیں علاقہ دے

استنت - او مزین مزین ڈھنڈ (چیل) او گورم بہوئیں آف ۽

دے استنت - ہے ڈھنڈ و گورمانی بستنیں آنت بہنت او مزین

مزین دریاب آنی شکل ۽ جوڑ بیئت او پھدا تیاہانی زندانی تہا

کھفت۔ اے دریاب دکانی گیاب انت ڈغاراں سرسوز کھناناں

او ملک و ڈیہاں آباد کھناناں ہے وڑا انسان ایشی ۽ ژہ

فائدہ زیریٹ۔

زمین چھکارینج ۽ مزین مزین بہر دے آنت ہے پیمان

دیا ۽ کلاں ژہ مزین ریخیں پٹ "صحرائے اعظم گوپی

نام ۽ آنت کہ آن قطب ایشیا ۽ لان ۽ آنت - ایشی ۽

پھراعی سی و پرخ لکھ مرتج میل آنت اے پھراہیں ریخیں

پٹ سراسر و چہار صد فٹ ۽ آنتاں ریخ استنت

اے علاقہائی تہا چھڑوئیں ریخ دے نئے آنت بلکن خرابیوں

درشک دے استنت ہاں ہند ۽ کہ آنت استن ات درشک

وڑی بی آنت - ایشی ۽ را "نخلستان" گشت۔

دینا سے ۽ نامداریں مزی رینخیں پٹ ایش انت۔ ملک عرب
 ۽ رینخیں پٹ گوپی ۽ رینخیں پٹ ، راجپوتانہ ۽ رینخیں پٹ
 ادھر پارکر ۽ رینخیں پٹ گل استنت بازی رینخیں ٹہانی
 لان ۽ پٹرول و گیس ۽ چمگ ہم استنت۔ اے انسان ۽ بازی
 سڑورتناں پھیلو کھنت۔ اے پٹرول ۽ ٹرہ آفانی سرا مزی گراب
 او دہی کسائیں مشین بیٹھی دے ہنت بالی گراب دے
 ایٹی ۽ کھنت۔ او ہے وٹا مشین دے پٹرول ۽ ٹرہ کار
 کھنت۔ اے پٹرول بنی آدم زمیں لان ۽ ٹرہ در کھنت۔

نیں ماں سوارا وٹی تھی سیل کھنائیاں۔ میں لان
 ماں چھے انت؟ ماں ہرہ صد میل جہاں پکواں۔ او
 زمیں جہلی ۽ ہکھر گرم انت کہ آن دے جوش کھنت او
 ایٹی ۽ زیادائیں جہلی ۽ گوں کوہ دے گرمی ۽ ٹرہ آن
 بینت ردت۔ کھردے کوہانی آن بیڑعین ٹلی ۽ رچوٹی
 ٹرہ اے گرمی آس و پدغ شکل ظاہر بیت۔

من خان ۽ ڈروے نئے آل بلکن قدرت ۽ زمیں

لاف و گنجیں دولت دے اہد کھنڈ - بازیں دولتانی لاف و گنجیں
 چھکا ظاہر بیشہ گلہ دانگھو بازیں دولت و گنجیں موی شھک و
 انت - البت کھا عڑے دخت و کھڑے دولت و گنجیں پھل
 و گیس و شکل و ماں او بندے و ، کولہ مرمی سنگ
 تھنگو ، زر ، گلٹ ، جست او آہن و وڈی بے بہا
 گنجیں دولت استنت - آہان ترہ بنی آدم وئی صنت
 او سوداگری و بودناکی او دیری و چہر کھنت -

زمیں چھکا ترہ و (سمندر) ماں دے دولت - مزہ
 مزہں چھی آئی ترہ ابید صل و گوہر او بے بیانی برہو
 دے انت - بنی دولت پسرول دے انت - مخلوق وئی عقل
 و کوشست و ترہ زر و ماں دے گھیس دولت حاصل
 کھنت -

شوار اے تہ گندھی انت کہ فوخ زمیں جند جہان
 ترہ چھی دے لکھ میل دیر انت - مگہ دیری پنج سبب
 مئے انت - آن ہرشف و ارمان و ترہ گوں من رقع و

کھیٹ ار دٹی - نخیں مرغ برمراں زمیں سینغ سرا
 پھرتیت - مگہ شوا بنی آدم کہ یک جاہ ء ڈغار نذوخ
 انت دت پر دت پچھے دیرل انت ہ شوا دے مے
 ڈول ء یک دہمی ء گوں امن و ایمنی برجاو دت - ہے
 زند انت - ہمیشی ء ماں کلانی جوانی انت - ماں کل ہوارسی
 دتی ٹھاہنوخ . ء شکر ء کھنوں . آں کل جہاں د کائیت ء
 ٹھاہنیت - ایٹی تھا روش ء نظام ء (نظام شمسی) مسزین
 بندرست انت شوئے واسطہ دتی اے مزین شاہکار (تخلیق)
 ڈغار ء را کلیم و پینگھو ٹھاہنیت - پھدا آں ایٹی ء تمام (ختم)
 کھنغ ء پھد یک دہمی دنیائے آباد کھنت - دتی اے قول
 سرا کہ ڈغار ء پھکا شواء ہرچھی کھشہ آہنی ء حساب بی -
 او ایٹی ء پھد تاں کلاں مرغ ء پھدا پھدا زندق کھنت
 او منی سرا فسات ار جنگ و جھیرا کھنوخان مزین
 سرا دے جیٹ - او امن و ایمنی ء محکم کھنوخان او
 نخیں کار کھنوخان را مزین اجر ملیت - دتی اے پھوٹیں

عہد و قول و سراگ،

اے قیامت (آخرت و بار) جسے عالم

کہتے، کہ اے جہاں ءِ ٹھاہنیوخ (اللہ

تعالیٰ) آہناں جزا (نیچیں کارانی انعام)

دست کر. آہناں ایمان آرمہ او نیچیں

عملاں کشتنت - آہناں پہ بخشش انت

اد رزق و کریم -

اد ہماں مخلوق ءِ کہ زمیں آیاتاں حکمان

جہل کھنغ ءِ پہ زور داتہ، آہناں پہ رزماکیں

عذاب انت " (سورہ سبا)

اے ظاہری مزی حقیقت عہد رند ءِ شوارا باید این

کہوٹ آخست ءِ گہتری ءِ پہ ڈنغار ءِ اے دینائے

تہا امن و ایمنی ءِ را بر جادارغنی ءِ پھذا ایواں انسانیت ءِ

رکھیں. بنی آدم ءِ زیند ءِ بقا ءِ پہ دست ماں وٹ جھد

کوشست کھنت. اد وھدے کہ زمیں سرا انسان ءِ دہی

کھنغ ۽ مُراد او مقصد، عبادت و خدمت انت۔ پھدا لے
 مراد او مقصد ۽ پھیلو کھنغ ۽ واسط بے خیالی او غفلت پچھے
 انت۔

آخرء ماں وٹی باردا جھکھر گُشاں کہ آہنی ۽ مزیں
 ٹھانٹینیں کھاراں ژہ یکے آں۔ دختے کہ آں ماں من
 کھنت یا بلیٹ شوے ڈول ء مس دے آہنی ۽ دست بندی
 گنن

ہماری مطبوعات

نمبر شمار	نام کتاب	مصنف کا نام	قیمت
۱-	گنشین ردانک	میر صورت خان مری	۲/ ۵۰
۲-	گچین آزمانک	عبدالحکیم بلوچ	۲/ ۰۰
۳	کہن بلوچی شاعری	مشیر محمد مری	۲/ ۰۰
۴-	سائنسی کمال اولی	عبدالقادر اشیر	۲/ ۰۰
۵-	سائنسی کمال دومی	عبدالقادر اشیر	۲/ ۰۰
۶-	مرگدارگ	عبدالقادر اشیر	۳/ ۰۰
۷-	پاکستان بے لیب	عبدالقادر اشیر	۳/ ۰۰
۸-	لوگ پیکار	بشری قیوم	۲/ ۰۰
۹-	پوریات ارزش	محمد عمر بلوچ	۲/ ۰۰
۱۰-	استاذہ ادب	مولوی خیر محمد ندوی	۳/ ۰۰
۱۱-	بسادہ زندگی	میر منشا خان مری	۲/ ۰۰
۱۲-	کفر و اسلام و جنگ	آغا میر نصیر خان	۳/ ۰۰
۱۳-	بلوچستان و آزالی سروک	میر صورت خان مری	۲/ ۰۰
۱۴-	پڑ آنی قصہ	بشری قیوم	۲/ ۰۰
۱۵-	زال بول کا کار و کردار	میر صورت خان مری	۲/ ۰۰
۱۶-	عہدی قصہ	میر صورت خان مری	۲/ ۰۰
۱۷-	مورینک موکو اوہینگ مسک	ایم سلطانہ	۲/ ۰۰
۱۸-	شائیں کہول	محمد خان مری	۲/ ۰۰

بلوچ ایڈیٹورس کوئٹہ